

O karmě, reinkarnaci a zasvěcení

Desátá přednáška

Rudolf Steiner

Budapešť, 12. června 1909

Viděli jsme, jak Atlantané byli svým vědomím doma ještě v duchovním světě, jak tam byl pro ně vlastně den a tak zvaná noc byla pro ně ve světě fyzickém. Sestupování lidstva do poatlantské doby jsme pak sledovali různými kulturními epochami až k době řecko-latinské, až k zjevení Krista na Zemi.

Nyní budeme pozorovat ještě jednu dobu naši, pátou kulturní epochu. Svou inteligencí, zaměřenou jen na fyzickou pláň, se dnešní lidstvo odebralo mnohem hlouběji pod úroveň sestupu, než jak tomu bylo v jiných velkých kulturách. Materialismus poháněl k obrovskému vynaložení rozumové síly a myšlenkové práce, ale tvořící jen pro fyzické pohodlí. Typické pro naši dobu je např., co se vykrystalizovalo jako obchodní dům. Jen pro fyzickou pláň pracuje kultura přítomné doby, ale s nedosaženou dosud rafinovaností. Okultistovi je proto jasné, proč právě v naší době je protiklad mezi náboženstvím a vědou, v nejrůznějších hnutích se vyjadřující, tak velký a trhlina mezi nimi tak široká. Roztržka mezi náboženstvím a vědou-pod níž trpí také umění - se ukazuje vždy, když klesne úroveň kultury. Můžeme to pozorovat u současné vědy, která se úplně zapletla do materiálního a abstraktního myšlení. Filosofie není něco nepodmíněného, nýbrž něco, co muselo během vývoje lidstva vzniknout a měnit se za určitých předpokladů. Dříve než byl dán způsob filosofického uvažování - a ten začínal teprve v šestém předkřesťanském století u Řeků byl zde způsob poznávání čerpaný z. mysterijní moudrosti. Pramenem této moudrosti bylo vnitřní prožívání duše, v němž se zjevovala tajemství světového dění. Když se stará schopnost intuitivního zření v lidské duši ztratila, vystoupilo rozumem orientované pozorování smyslových a duševních vjemů. Přesto však v prvních dobách sami filosofové, buď jim ještě možným vnitřním zřením nebo tradovaným starým poznáním mystérií, o tomto poznání ještě věděli a prokládali je už vystupující rozumovou schopností. Pythagoras a Platón měli dosud své prameny v jasnovidectví. Teprve Aristoteles pracuje z čisté techniky myšlení a zakládá logiku. Aristotelismus zůstal směrodatným přes středověk a prožíval rozkvět v ranné scholastice. Pozvolna se však otevírala propast mezi věděním a vírou. Mezi rozumem a jeho myšlenkovou technikou na jedné straně a nadmyslovou pravdou na straně druhé vznikla trhlina, která našla svůj poslední výraz v Kantovi. V Kantovi a jeho filosofii máme jednu ze slepých uliček, do níž vedlo materiální myšlení. A Kant byl bohužel někým, kdo oplodnil celou moderní filosofii. Duchovní badatel však neupozorňuje na takové skutečnosti, aby kritizoval moderní vědu. Ukazuje na ně, aby vrhl světlo na cestu, která může vést ze zkosnatění myšlenek zase ven. K tomu vede jenom jedna cesta: Věda, umění a náboženství, tyto tři větve kultury, se musí zase spojit a vzájemně se pronikat, musí vyzářovat spirituální život. A toho

dosáhnout je úlohou západní theosofie. Ta má založit mír mezi dvěma aspekty samotné duše, která víru a vědu nemůže už v sobě sjednotit. Ani v našem materiálním světě se neděje nic, na čem by nepracoval duch. Duchovnost je vždy tvůrcem íy- zičnosti. V Jamesově filosofické škole pragmatismu, probouzející tolik pozornosti, máme něco, co se může charakterizovat jen jako pseudospiritualismus, chápající duchovnost materialisticky. Přece však současně vynesl na světlo něco dobrého.

Nesmírný a rozhodující význam přikládá naše doba dědičnému zatížení. Také u dědičného zatížení je nutno říci z hlediska duchovní vědy, která vidí fyziko jako následek duchovnosti, že při chorobných jevech k tomu vztahovaných je fyziko- ti zadržován duch, nemůže se dostat k působení. Duch však do fyzické hmoty jen sestoupil, a právě tak zase vystoupí, když ve fyzické sféře nasbíral své zkušenosti. Všechno ve světě se vyvíjí, i fyzický člověk a jeho orgány. Víme, že fyzické lidské tělo má orgány, které jsou dnes už nefunkční. Jsou to orgány minulosti, jejichž rudimenty v sobě nosíme. Právě tak máme vlohy k orgánům budoucnosti, které jsou dnes v přechodu nebo v přetváření. Především se zmíníme o lidském srdci. Je to orgán, který má příčně probíhající svalstvo. Srdce je kříž pro anatomii materialistické vědy. Je to mimovolný orgán (*neovládaný naší vůlí*) a přesto má, namísto podélně probíhajících svalových vláken, vlákna příčně probíhající, jako mají u člověka všechny orgány libovolné (*ovládané naší vůlí*). Srdce je totiž, což věda netuší, orgánem budoucnosti a je na cestě stát se orgánem libovolným, orgánem podřízeným vůli člověka. U zasvěcence je to vyvinuto už dnes. Podobně je tomu u hrtanu, také ten je orgánem budoucnosti. Souvisí s ním hluboké tajemství plození. V přítomnosti se to ukazuje v době pohlavní zralosti na změně hlasu (mutaci). V budoucnosti bude člověk bytostí sobě rovné vyslovovat, hrtan se stane orgánem tvůrčím. To vnitřní, duševně-duchovní ztvárnit do hmotných forem, to je budoucností lidstva. Lidstvo je na cestě, aby se spiritualizovalo, stále vědoměji a vědoměji pracovalo na přetváření svých těl. Sílu pro tento úkol v budoucnosti máme čerpat ze spirituálního světového názoru. Radostí a silou má nás také pronikat pocit, že se stáváme spoluvůrci na této grandiózní evoluci.

Dovolte mi ještě říci několik slov o dvou velkých světových zákonech, o karmě a reinkarnaci. Na starém Měsíci ještě tyto dva zákony nebyly. Teprve přivtělením „já“ na této Zemi, od poloviny lemurské doby až asi ke středu doby atlantské, může se mluvit o začínání takové reinkarnace, jako ji máme nyní. Pro zvíře, jehož „já“ je skupinová duše, neexistuje ani dnes žádná reinkarnace. Spojení mezi zvířecím druhem a k němu náležejícímu „já“ najdeme ve světě astrálním. Pro skupinovou duši lvů např. znamená smrt lva zde dole na fyzické úrovni tolik, jako pro vás, když si odstříhnete nehet. Takové zvíře, jako např. lev, je zprvu astrálním útvarem, který jako provazec sahá ze skupinové duše dolů. Sestupuje tak na fyzickou pláň, zhušťuje se, a toto astrální se po smrti jednotlivého lva zas vrací na pláň astrální. Skupinová duše to zase stáhne jako článek k sobě. Na starém Měsíci to byl stejný proces, který se však odehrával ještě s lidskou duší.

Ta byla článkem své skupinové duše a vracela se do jejího lůna. Byla, jak to vyjadřuje bible, skrytá v lůně otce Abrahama. Teprve za lemurské doby začínají mít slova reinkarnace a

karma jistý smysl, a jednou mít smysl zase přestanou. Pak vejde člověk natrvalo do duchovního světa, v němž bude dále pracovat. Kupř. když bude člověk mít v sobě vyvinutý podnět k bratrství, pak přestane vývoj ras, ten bude překonáný. V šesté kultuře se už budou lidé umět lépe členit, - rasové pojmy zde už nebudou platit. Lidé se budou pořádat z nitra, z ducha, a nikoliv už zvenku fyzickými souvislostmi. A v sedmé kultuře, která bude zrcadlit opět kulturu indickou, tam poznovu bude dělení na kasty, ale dobrovolné. Všechno se v evoluci neustále mění, - může se však zaznamenat trvalý pokrok. Atlantská doba, tento střed vývoje naší Země, nám ukazuje důležitý bod vyznačený právě dokončeným vstupem Já“ do fyzického lidského těla. Tento vstup začíná uprostřed lemurské doby, po výstupu Měsíce ze Země. Dál a stále dál se pak lidstvo vyvíjí, a když pojem bratrství bude prakticky na Zemi uskutečněn, pak budou překonány rasy. Také karma bude potom překonaná.

Co je zákon karmy? Je to tendence učinit v některé z příštích inkarnací zase dobrým, co nebylo dobré v některé z předešlých. Při tom se musí rozlišovat mezi vnitřně působící karmou a zevně působící karmou. K té vnitřně působící patří utváření charakteru, vlastností a zvyků. Co přistupuje více zvenku, jsou životní podmínky, do nichž je člověk postaven, rodina, národ a tak dále. Budeme pozorovat přesněji, jak karma ve fyzickém životě působí. Co např. vystupuje v jednom životě jako pud, žádost a představa, to vystoupí v příštím nebo v některém z příštích životů jako zvyk. A z dobrých zvyků vznikne v příštím životě krásné a dobře uzpůsobené, zdravé fyzické tělo, - špatná vlastnost se objeví v některém jiném životě jako nemoc nebo jako náchylnost k nemoci. Tak je třeba hledat příčiny nemocí ve sklonech a zvycích dřívějších životů. Osud člověka je naproti tomu rezultátem jeho dřívějších činů. Kdo dává v životě mnoho lásky, bude mít v druhém životě tu vlastnost, že se dlouho udrží, i zevně, mladým. Kdo chová v životě mnoho citů nenávisť, bude v druhém životě brzy stárnout. Lidé, kteří se oddávají lenivosti normálního života, pracujícího proti spiritualitě, opomíjejí něco pro své životy pozdější, co dohánět jim bude zatěžko.

Ještě mi dovoluňte připojit několik slov o zasvěcení neboli iniciaci. Z jejích pramenů čerpali v každé době vůdcové lidstva. Velké individuality, které stály v čele mystérií, nazývaní Mistři, ti vedli a řídili lidstvo. Aby se tomu lépe porozumělo, budeme se zabývat principem zasvěcení. O zasvěcení udělovaném člověku můžeme vlastně mluvit teprve od doby atlantské katastrofy. Neboť i zasvěcení procházelo vývojem, měnilo se podle potřeb lidí, nejen ve svých zevních formách.

Proč člověk ve spánku nevnímá žádné smyslové dojmy, ačkoli je přece obklopen smyslovým světem? Protože v noci nepracuje jeho rozum. U spícího člověka zůstává na loži fyzické a éterické tělo, kdežto astrální tělo a Já“ se vyprošťují a jsou v duchovním světě. Proč ale nevnímá člověk nic ani z obklopujícího jej světa duchovního, do něhož vchází během noci astrální tělo a jeho „já“? Proto, že astrální tělo obyčejného člověka, které v noci opouští tělo fyzické, nemá žádné astrální vnímací orgány, nemůže tedy astrálně pozorovat. Zasvěcením nebo školením je chaotický astrální balvan, jak se astrální tělo ukazuje u průměrného člověka, tak organizován, že ponenáhlu získává orgány a pak může v noci vnímat. V normálním životě není člověk ještě k tomu dost silný, aby ve svém astrálním těle vytvářel orgány. Aby to mohl, musí být síly v nitru člověka podstatně zesíleny.

Toho se dosahuje zcela určitými úkony meditace a koncentrace a jinými návody. Žák se má oddávat zcela určitým představám ve svém citovém a myšlenkovém životě, a přitom volit takové věci, které málo nebo vůbec neodpovídají skutečnosti. Představy totiž, znázorňující zevní věci, nejsou vhodné k tvoření organizace astrálního těla. Představte si však např. takový kříž s růžemi, černý kříž se sedmi červenými růžemi, pak budete-li se cvičit v této představě s potřebnou energií a trpělivostí, budete po delší nebo kratší době, podle vašeho stupně vývoje, něco tím prožívat. Své astrální tělo tím přeměníte, včleníte mu orgány. Nesmějí to být pouhé abstraktní představy, nýbrž musí se k tomu přidružit správný život citový a pocitový. Teprve potom docílíte správných výsledků.

Musíme rozlišovat tři druhy zasvěcení, které všechny tři vedou k stejnému cíli. Jsou to tři cesty, které je třeba volit podle individuality člověka. Jedna z nich je iniciace moudrosti: jí odpovídá indické nebo orientální školení. Druhou je iniciace citění, jež je křesťanská. Jen nemnozí lidé v dnešní době mohou ještě jít touto cestou, protože je k tomu nutná značně velká síla oddanosti a zbožnosti. Ta první cesta, indická, je však spojena s velkými nebezpečnostmi pro evropská západní těla a proto není správná. Třetí cestou iniciace je školení rosekruciánské, je to iniciace myšlení a vůle. Ta vede ke spojení se silami druhých iniciačních cest. Závěr u každého zasvěcení je zcela určitý, musí se jen během vývoje přizpůsobovat právě stávajícím potřebám duší a možnostem, jež jsou dány lidským tělem. Žák starého zasvěcení musel po tři a půl dne ležet v hrobě a byl jako mrtvý. Dvě jeho těla, éterické a astrální, byla venku a prožívala duchovní svět. Hierofant bděl nad tímto procesem a přivolal zase neofyta zpět do života. Po svém probuzení byl neofyt svědkem duchovního světa. To je forma starého zasvěcení, ale dnes už není tímto způsobem nutná. Křesťanské a rosekruciánské zasvěcení mají na člověka tak silný účinek, že může dosáhnout toho, co u staré iniciace mělo být způsobeno vystoupením vyšších bytostných článků z fyzického těla, totiž toho, aby se dojmy z duchovního světa otiskly do těla astrálního a těla éterického, i bez zmíněné tři a půl dne trvající letargie. Moderní iniciace, chceme-li ji tak nazvat, vyvolává účinky, když je dokonáno pročištění neboli katarze astrálního těla, které vedou k reálnému zrání a ze zkušenosti poskytují vědění duchovního světa, neboť duší získané dojmy v tomto duchovním světě se pak otiskují v astrálním a éterickém těle. To se v okultním vývoji nazývá osvícení.